

ЧАВА І.С.

УДК 329 (477.83) "1918/41"

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТОВАРИСТВА МІЖВОЄННОГО ДРОГОБИЧА

У статті показано діяльність культурно-освітніх та культурно виховних організацій українців Дрогобича в міжвоєнний період ХХ ст. Аналізується діяльність українських громадських організацій та їхня внутрішня структура.

Ключові слова: міжвоєнний період, Дрогобич, громадські організації, польська поліція.

Статья посвящена исследованию деятельности культурно-образовательных и культурно-воспитательных учреждений украинцев Дрогобыча в межвоенный период ХХ в. Дается анализ функционированию украинских общественных организаций и характеристика их внутренней структуры.

Ключевые слова: межвоенный период, Дрогобыч, общественные организации, польская полиция.

In article author shows the activities of educational and cultural organizations of Ukrainians of Drohobych district in the interwar period of XX century.

In addition, author analyzes activities of the Ukrainian community organizations and their internal structure.

Key words: inter-war period, Drohobych, community organizations, the Polish police.

Актуальність теми пропонованого дослідження зумовлюється науковими обставинами, оскільки в історіографії Дрогобича не існує жодної спеціальної праці, присвяченої діяльності українських громадських організацій та товариств, які б окреслювали структуру, мету та діяльність об'єднань українців Дрогобича у міжвоєнний період. Насамперед, досі відсутні навіть кількісні характеристики українського національного руху.

Про українські об'єднання, що діяли в Дрогобичі у досліджуваний період, відомо, насамперед з чотиритомного видання «Дрогобиччина – земля Івана Франка», де коротко публікувалася інформація про діяльність деяких товариств, їхнє внутрішнє життя, інколи і про самих членів об'єднань. Нерідко, зустрічаються біографії осіб, які брали активну участь громадському житті та

займали ключові позиції в тих чи інших організаціях. У «Нарисах з історії Дрогобича» в розділі «Дрогобич у 1918 -1919 рр. та в складі міжвоєнної Польщі», зібрано найбільше інформації про дрогобицькі товариства національних громад міста, у тому числі про українські. Автори Л.В Тимошенко та М. Сеньків, подають відомості про ті чи інші організації, що діяли у Дрогобичі – кількість членів, мету та завдання, діяльність та ін. Щоправда, перелік є не повним. Висвітлення окремих українських товариств торкалися І. Бойчук¹, І. Скочиляс², С. Гавришук³, Р. Пастух⁴, О. Яцків⁵, Б. Добрянський⁶, М. Сеньків⁷, І. Бермес⁸.

Джерельна база щодо вивчення історії внутрішнього життя, діяльності та статутних цілей товариств, є досить значною, однак із опублікованих джерел виділяються лише

пресові матеріали, почерпнуті, наприклад, з інформаційного двотижневика «Наш голос». Основний блок джерел до історії теми має архівне походження. Так, їх основу становлять документи Державного архіву Львівської області (ДАЛО), чимало з яких уперше вводяться до наукового обігу. Нами було опрацьовано фонд громадських організацій, у якому містяться матеріали з'їздів, засідань виконавчих органів, їхні розпорядження, листування, а також звіти, статистика, що розкривають різні аспекти соціальної діяльності громадських товариств. У цілому, саме архівні джерела, дозволяють розкрити тему з достатньо високим ступенем вірогідності.

З огляду на сказане, мета статті полягає у реконструкції діяльності українських громадських організацій, розкриття внутрішньої структури товариств, а також висвітлення завдань, які перед собою ставило те чи інше згромадження. Вагоме місце посідає завдання з'ясування обставин діяльності українських національних організацій, з огляду на неприхильність до них державної влади Польщі.

Українські товариства, що діяли у м. Дрогобичі у період 1921-1939 рр., поділяємо на наступні умовні групи: політичні, культурно-освітні, музично-співочі, професійні, медичні, культурно-виховні. Кожна з них мала свої пріоритетні цілі, часто одне товариство виконувало різні функції, спільні для суміжних груп. З огляду на обсяг та формат окремої статті, автор обмежився інформацією про культурно-освітні та культурно-виховні організації українців Дрогобича.

Відділ товариства «Союзу українок» (СУ) був заснований в Дрогобичі 8 квітня 1931 р. Створення організації передували збори майбутніх членів товариства, які відбулися 21 березня 1931 р., на яких було запропоновано створення осередку «СУ» в Дрогобичі на підставі головного статуту товариства. Дане клопотання було передано у головний відділ «СУ» в м. Львові з проханням прийняти його до відомості. До

цього додалося п'ять примірників статуту. У відповідь на це головна управа товариства «СУ», дозволяє заснувати відділ «СУ» у Дрогобичі. Під цим документом підписалися члени львівського товариства, зокрема голова, Мілена Рудницька. Було затверджено керівний склад осередку: голова – Стефанія Левицька (після призупинення діяльності «СУ» 2 жовтня 1938 р. вона була обрана головою політичної організації «Дружина княгині Ольги» у м. Дрогобичі⁹), заступник – Олена Дидинська, секретар – Олена Малецька, касир – Олена Савойкова. Даних членів товариства польська адміністрація звинувачувала у співпраці з УНДО, а також стверджували, що поповнення товариства відбулося за рахунок членів розформованого товариства «Жіноча громада у Дрогобичі». Це свідчить про те, що польська поліція слідкувала за членами товариства. На 1935 р. кількість членів товариства становило 75 осіб¹⁰. 6 травня 1938 р. повітове староство у Дрогобичі призупинило діяльність товариства «СУ», з причини закриття центрального офісу товариства, яке нібито вийшло за рамки статуту і займалося політичною діяльністю. Дрогобицький відділ «СУ» звернувся до воєводського уряду у Львові та повітового староста в Дрогобичі з проханням відкликати дану постанову на тій підставі, що філія «СУ» у м. Дрогобичі ніколи не порушувала норм статутної діяльності. Як аргумент на свою користь товариство стверджувало, що за час свого існування воно ніколи не мала претензій з боку владних органів. Дану аргументацію було використано з метою відновлення філії «СУ» у Дрогобичі¹¹.

Як відомо, вперше осередок Дрогобицької «Просвіти» був заснований 6 липня 1903 р. Ініціатором створення був греко-католицький священик Михайло Бачинський, відомий під псевдонімом Орест Філаретів. На установчих зборах у Дрогобичі 6 липня 1903 р. було обрано керівний склад дрогобицької «Просвіти»: голова – М. Бачинський; заступник – Яць Олексівський; секретар – адвокат Григорій

Кузів. Відомо, що у період з 1906-1907 рр. на Дрогобиччині діяли 44 читальні «Просвіти», з них 5 у Дрогобичі: на Війтівській Горі (49 членів; голова читальні – о. Августин Жарський); на передмістях Завіжне (50 членів; керівник – той же) і Задвірне (96 членів; голова – Василь Яхно); дві читальні на Лішнянськiм передмісті (в першій – 41 член; голова – Микола Кушнір; у другій – 46 членів; голова о. Василь Кункевич)¹². Продовження діяльності товариства фіксується у 1918 р. Цей обов'язок взяв на себе Антін Горбачевський¹³, який і став його головою. Відновлення товариства в нових умовах (реєстрація), відбулася 4 березня 1925 р.¹⁴

Метою діяльності товариства продовжували залишатися просвіта і піднесення культури українського народу у всіх його верствах і напрямках життя¹⁵. 8 липня 1924 р. члени товариства звернулися до «Високого воєводства» з наміром створити у Дрогобичі філію товариства «Просвіта». Під даним документом підписалися члени організації: д-р Володимир Чапельський, д-р Віктор Пацлавський, о. Теодор Попель, Стефан Сасик, Микола Байрак, д-р Станіслав Кмітковський, д-р Іван Блашкевич, Юліан Дроздовський, д-р Володимир Ільницький, д-р Михайло Терлецький, інж. Володимир Дидинський, Лазар Паньків (усі – дрогобичани); Олена Сусюк (с. Унятичі); о. Іван Валюх (м. Трускавець); о. Іван Лішнянський (м. Борислав); о. Іван Шевчик (с. Болехівці); о. Миколай Іванців; о. Дмитро (с. Губичі); Яць Олексівський; Левицький¹⁶. Згадані імена фігурують, як засновники осередків у дрогобицькому повіті.

24 жовтня 1924 р. д-р, адвокат В. Пацлавський, д-р В. Чапельський як засновники філії товариства Просвіта звертаються до староста у Дрогобичі з резолюцією, у якій просили розблокувати роботу товариства з 29 січня 1924 р. Причиною тимчасового припинення роботи були проблеми у статуті організації. У повідомленні зазначалося, що члени

товариства мають на меті у понеділок 3 листопада 1924 р. о 13.00 годині в приміщенні Народного Дому в м. Дрогобичі, по вул. Стрийській 12 провести загальні збори філії товариства Просвіта на якому мало розглядатися наступні питання: відкриття зборів, обговорення та пояснення нового статуту, обрання керівного складу товариства та делегатів на Загальний з'їзд Товариства «Просвіта» у Львові, обрання членів¹⁷.

3 листопада 1924 р. на загальних зборах філії Просвіта в Дрогобичі було обрано керівний склад: голова – д-р Стефан Витвицький, адвокат у Дрогобичі; заступник голови – д-р Іван Блашкевич, адвокат у Дрогобичі; секретар – Іван Полотнюк, управителя школи у Дрогобичі; касир – д-р Володимир Чапельський, лікар у Дрогобичі; бібліотекар – Юліан Дроздовський; члени відділу: Стефан Кулиняк та Стефан Артимович – обоє господарі у с. Волі Якубовій. Заступники членів відділу: Василь Гута, господар у Трускавці; Олекса Кобільник, господар у Ріпчицях; Василь Ковальчик, господар у Болехівцях¹⁸.

З цього приводу Дрогобицьке староста робить детальну доповідь про зібрання товариства і про це повідомляє президію львівського воєводства. У повідомленні зазначалося, що на зустрічі було присутньою приблизно 70 осіб, серед яких було 20 комуністів. З вступним словом виступив д-р В. Чапельський, який коротко представив ціль та мету товариства. Опісля д-р С. Витвицький надав слово делегатові центрального Уряду товариства Просвіта у Львові професору Михайлові Галущинському. У своєму виступі доповідач зазначив: «головний акцент товариство повинно найбільше покласти на кількість членів, але не тільки на так званих паперових, але і таких, котрі б були готові до праці у разі потреби і могли б допомогти товариству фінансово»¹⁹.

Слід зазначити, що у міжвоєнний період було збережено довоєнні засади діяльності товариства. Міська організація просвіти мала свої читальні, які розміщувалися на

передмісті. Так, свої читальні «Просвіта» мала на передмісті – дата реєстрації 20 лютого 1926 р.²⁰; Горішня Брама – 1 вересня 1925 р.²¹; на Лішнянському передмісті – 14 лютого 1925 р.²²

6 січня 1925 р. члени громади Лішнянського передмістя звертаються до центрального відділу товариства Просвіта у Львові з наміром створити у себе читальню «Просвіти»²³. Ініціаторами створення читальні були: Теофіль Кушнір, Якубовій Коссак, Олекса Михайлович, Теодор Пагута, Василь Митчишин, Іван Михайлівський та ін.²⁴ Цими особами зацікавилася поліція м. Дрогобича. Так, 29 січня 1925 р. повітовий комендант польської поліції робить таємний доклад до дрогобицького староства про діяльність членів товариства Просвіта у Лішнянському передмісті, зазначаючи наступне: «1. Т. Кушнір, Я. Коссак, Т. Пагута і І. Вата являються українськими націоналістами; зокрема Т. Пагута і І. Вата поводяться вороже по відношенню до Польської держави та польського народу. 2. І. Михайлівський і В. Михайлівський належать до Української соціал-демократичної партії. 3. В. Матчишин являється також небезпечним комуністом і впливовим агітатором. Зокрема, В. Матчишин являється відомим агітатором, про якого відомо поліції міста Дрогобич, а також у Львові та на Волині». Підписаний документ повітовим комендантом²⁵.

Польська поліція і надалі слідкувала за діяльністю товариства, на це вказують доповідні, які робив комісаріат поліції до дрогобицького староства. У них подавалася інформація про діяльність товариства, обрання керівних органів управління, з'ясовувались настрої, що панували по відношенню до Польської держави²⁶.

Філія товариства «Робітнича громада» (РГ) була заснована у м. Дрогобичі 4 листопада 1925 р.²⁷ Передумовою заснування філії слугувало звернення майбутніх членів 29 вересня 1925 р. на чолі з др-м Іваном Кобилецьким до львівського воєводства²⁸. Мета товариства – всебічний

духовний і фізичний розвиток українського робітництва, поширення серед нього культури і освіти та надання йому матеріальної допомоги²⁹. Керівний склад товариства на 4 лютого 1934 р.: др. Рудольф Скибінський – голова; Нестор Шкода – заступник голови; Іван Яхно – секретар; Євген Вельгуш – бібліотекар; Мирослав Колодрубєць – заступник бібліотекаря; Іван Катрич – касир; Осип Тимків – заступник касира; Антін Мудрик – господар; Іванна Дашківна – заступник господаря; Іван Губицький. Заступники відділів: Дмитро Іванишин, Олена Должанська. Склад ревізійної комісії: Євстахій Лоск, Осип Фурик, Володимир Дуб³⁰. 11 липня 1938 р. члени товариства «РГ» на чолі з головою Володимиром Кашубою звернулися до повітового староства з проханням надання їм права на виготовлення і використання власного прапора³¹. У повідомленні зазначалося, що ціль використання прапора – культурна, а носити його буде відповідна особа («прапорщик»), який буде обиратися на загальних зборах товариства³². До даного звернення додавався малюнок самого прапора з обох боків та його опис: «прапор є малинової краски з вишитими буквами «Робітнича громада ім. І. Франка в Дрогобичі» в українській мові. По другій стороні прапора образ І. Франка мальований олійними фарбами. Держак прапора є з дерева закінченого копулею»³³. Польська адміністрація відмовила членам товариства у їхньому прохання, мотивуючи дію тим, що дане полотнище не відповідає тогочасним законам щодо регулювання питань суспільного життя, пов'язаних із символікою³⁴. На нашу думку, питання заборони символіки було пов'язане із підозрами польської влади та обвинувачуваннями у співпраці з комуністами. На це вказує доповідна до львівського воєводства, яка поступила одразу після створення осередку «РГ» у Дрогобичі. Аналіз попередньої діяльності товариства, виявив їх спорідненість з Українською соціал-демократичною партією та

комуністами³⁵. Доказом того, що «РГ» сповідувала комуністичну ідею, стало пізніше те, що в 1939 р. ця організація радо вітала радянські війська у Дрогобичі.

«РГ» в Дрогобичі у 1935 р. запропонувала на місці Франкової садиби, побудувати дитячу оселю. Товариство видало відозву до громадян з проханням присилати кошти на будівництво цього дому. Проте, польський уряд заборонив це будівництво³⁶.

Дрогобицький осередок «Товариства руських ремісників «Зоря» (ТРРЗ) було закладено 28 квітня 1897 р.³⁷ Метою товариства було утримування у приміщеннях товариства читальні та бібліотеки; проведення читань, музичних вечорів, аматорських виступів; створення інститутів, метою яких є виховання і навчання ремісничі молоді та ін.³⁸ З протоколу надзвичайних загальних зборів «ТРРЗ», які відбулися у Дрогобичі 27 січня 1929 р., відомо, що основним питанням була заміна застарілого статуту діючого з 1904 р. За зміни і прийняття нового статуту члени товариства проголосували одногосно³⁹.

5 лютого 1933 р. на зборах «ТРРЗ» було обрано керівний склад товариства: о. Онуфрій Гадзевич – голова; Теофіль Валігур – заступник голови; Микола Мицавка – секретар; Юліян Панчишин – скарбник; Дионізій Валага – господар; Антін Гринишин – бібліотекар; Олекса Мариній – прапорщик. Інші члени: Стефан Татарський, Володимир Модрицький, Михайло Дуб, Григорій Дуцяк, Теодор Баран⁴⁰. Про кількість членів товариства, на жаль невідомо, але з списку членів товариства можна зробити висновок, що дана організації мала велику кількість членів, оскільки охоплювала широкий сектор роботи згідно своїх статутних зобов'язань.

3 березня 1935 р. була складена доповідна повітового коменданта до дрогобицького старости, у якому говорилося про те, що члени «ТРРЗ», які були обрані 5.02.35 р., у більшій мірі є неофіційними членами партії УНДО, хоча вони не брали участь у політичному житті чинного відділу, але є

симпатиками зазначеної партії; тому «ТРРЗ» повністю сповідує тактику УНДО. Далі зазначалося: «ТРРЗ» має вплив на українських ремісників, виключно на території Дрогобича. Статутна діяльність розвивається у рамках імпрез, читань і академій, кошти від яких призначаються на цілі товариства⁴¹.

Дрогобицький осередок «Українська захоронка» (УЗ) було засновано 9 жовтня 1928 р.⁴² Ціль і мета товариства: опіка і догляд дітей, які ще не навчалися у школі; організація дошкільного дозвілля та ін.⁴³ Забезпечення даних завдань було покладено на сестер василіан. Згідно статуту, покровителем товариства є тогочасний ігумен монастиря ЧСВВ в Дрогобичі⁴⁴. 2 червня 1935 р. на загальних зборах товариства було вибрано керівні органи: Олександр Горницький – голова; Юліян Панчишин – секретар; Петро Карманський – заступник голови; Володимир Чубатий – скарбник. Члени відділу: Євген Уросевич, Емілія Мусаковська, Теодора Коцкова, Ірена Подолякова, Осип Фурик, Василь (Гринь) Колінко, Михайло Коцко, Олексій Угрин, Броніслава Мелячнікова⁴⁵. У книзі прибутків і витрат згромадження, фіксується ситуація, згідно з якою фінансові надходження до товариства відбувалися у формі готівки, членських внесків, пожертв, субвенцій від приватних, комунальних та державних інституцій, імпрез та ін. Фіксувалися статті витрат: адміністративних, на харчування, одяг, взуття та білизну, опалення і світло, ремонт, навчання, ліки, оплату за сиріт, інвентар та ін.⁴⁶ С. Гаврищук у публікації «Українська захоронка в Дрогобичі» досить детально описав діяльність товариства від дня її заснування і до останніх днів; показав здобутки організації, а також коротко розкрив біографії осіб, які у різний час керували «УЗ»⁴⁷.

8 червня 1928 р. у Дрогобичі було заснована «Бурса ім. св. Івана Хрестителя» (БІХ)⁴⁸. Щоправда, згадана дата є радше фіксацією відновлення товариства, оскільки

згідно з іншими документальними свідченнями, товариство існувало ще в часах Австро-Угорської імперії. Припускаємо, що воно було засноване 20 жовтня 1880 р.⁴⁹

Ціллю товариства була моральна та матеріальна допомога українській християнській молоді, яка навчається у дрогобичьких школах. У статуті також зазначалося: «Товариство осягає свою ціль: через заложення бурси в Дрогобичі або повіті, в котрій убогі ученику християнської віри української народності, одержали б чи то безплатною чи за умовну ціну приміщення, удержання і надзір»⁵⁰.

17 червня 1927 р. у Народному Домі відбулися загальні збори відділу «БІХ», на який було присутні 27 осіб. Збори, які відкрив голова Горницький, розглянули зміни та доповнення статуту. Зокрема, членські внески згідно нових статутних зобов'язань, становили квоту не менше 10 доларів США, решта змін стосувалися внутрішньої політики організації⁵¹.

Наступні (з відомих) зборів відбулися 25 лютого 1934 р. На них було затверджено керівні органи у складі: др. Володимир Ільницький – голова; о. Северіян Бараник – заступник голови; проф. Іван Чмола – секретар; др. Петро Гнатів – скарбник, о. Онуфрій Гадзевич, Олена Дидинська, проф. Микола Байрак, проф. Михайло Керинський, Стефан Сасик, Андрій Модрицький⁵². 29 червня 1936 р. відбулися чергові збори, на яких вибрано віділ товариства у незмінному складі⁵³.

22 січня 1918 р. було засновано філію «Українського Крайового Товариства охорони дітей і опіки над молоддю» (УКТОДОНИМ)⁵⁴. Ціль товариства: охорона дітей і молоді української національності, особлива опіка над українськими воєнними сиротами⁵⁵. 12 березня 1926 р. о. Онуфрій Гадзевич звертається до львівського воєводства з метою заснувати у Дрогобичі філію «УКТОДОНИМ». У даному зверненні зазначалося: «Високе Воєводство! Підписані вирішили заснувати Філію Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки

над молоддю, статут якого вже був затверджений Високим Воєводством рескриптом від числа 1 листопада 1923 р. м Львів. Згадана філія має бути заснована на підставі того самого статуту, а її діяльність має оминати округу повітових судів в Дрогобичі, с. Мединичах та у с. Підбужі»⁵⁶.

На загальних зборах товариства, які відбулися 11 жовтня 1936 р. було вибрано наступний керівний віділ: Іванна Шелевичева – голова; Іван Чмола – заступник голови; Михайло Дворян – скарбник; Меланія Витвицька; Степан Сасик; Володимир Дидинський; Степан Гладилевич – член-секретар; Микола Байрак, Осип Бойко, Петро Хомич – заступники; Михайло Коцко, інж. Юліян Муссаковський, Олекса Угрин – контрольна комісія⁵⁷.

Філія товариства «Жіноча громада» (ЖГ) виникла в Дрогобичі під час Першої світової війни у березні 1916 р.; головою організації була Марія Дроздовська, яка проживала на вул. Св. Юра, 39⁵⁸. Метою товариства були освіта, економічна і товариська організація українського жіноцтва⁵⁹. Післявоєнна реєстрація товариства «ЖГ» відбулася 17 березня 1927 р.⁶⁰ Повітова поліція пильно слідкувала за товариством, стверджуючи, що «ЖГ» має відношення до «Пласту». Припускаємо, що збір інформації відбувався за допомогою осіб, які були завербовані із членів товариства. Від таких осіб польська поліція довідувалася про внутрішнє життя осередку «ЖГ». Зокрема, в одному із звітів стверджувалося, що на зібраннях обговорюється питання української історії, але доходить і до обговорення політичних питань. Дану інформацію було отримано від якоїсь Вікторії Гаудяк⁶¹.

Товариство «Опіки над українською робітничою дитиною ім. Івана Франка» (ОНУРДІФ) також мало свою філію у Дрогобичі. Точну дату створення товариства встановити поки що не вдалося, наразі припускаємо, що це сталося в середині 30-х ХХ ст. На 23 грудня 1937 р. членами товариства «ОНУРДІФ» були: др. Іван Кобилецький (голова); рядові: Іван

Губицький, Євген Вельгуш, Василь Смиколіс, Дмитро Юркевич, Віктор Кушнір, Нестор Шкода, Осип Мудрик, Віктор Постойко, Осип Смольницький, Володимир Кашуба, Олена Должанська, Юлія Петрова, Мирослав Колодрубєць, Осип Тимків, Євстах Лоек, Теодор Дерезицький, Теодор Кушнір, Осип Фурик, Олекса Ацеданський. Згадані члени товариства передали через повітове староство у Дрогобичі до воєводства у Львові 4 примірники статуту товариства з проханням його затвердження. У зверненні зазначалося, що всі постанови Високого Воєводства мають надсилати на адресу д-ра І. Кибильницького, вул. Ягеллонська 1⁶².

Метою товариства була організація на терені Львівського і Тернопільського воєводств дитячих вакаційних осель і лікувальних закладів для дітей українських робітників і селян, віком від 5 до 15 років. Щоб реалізувати дану мету товариство планувало залучати кошти, різного походження, а саме: дарунки, членські внески, доходи від імпрез, доходи з власного майна, добровільні винагородження за догляд і опіку над дітьми, грошові і матеріальні, субвенції від влади і інституцій⁶³.

Датою заснування товариства українських студентів «Молода Громада» у Дрогобичі можна вважати 30 травня 1931 р.⁶⁴ У цей день майбутні члени товариства звернулися до воєводства у Львові з проханням дати дозвіл на заснування даного товариства у Дрогобичі. До цього звернення додавалися примірники статутів. Під зверненням підписалися наступні студенти: Олександр Веселий, Михайло Смола, Іван Городиський, Богдан Іваницький, Володимир Ясеницький, Лев Ратальський, Ярослава Меляник, Стефа Куйдич, Андрій Пацлавський, Михайло Воробець – усі мешканці м. Дрогобича⁶⁵.

Товариство являло собою організацію всіх студентів української національності з Дрогобича і повіту, які закінчили середню школу та яких приймає відділ товариства⁶⁶. У статуті зазначалося, що урядовою мовою

організації є українська і переписка з владою також буде здійснюватися виключно цією мовою⁶⁷. Цілі товариства окреслювалися у межах таких пунктів: організація всіх студентів української національності; репрезентація їх у відношенні до всіх суспільних та студентських організацій в краю; утримання зв'язку з студентськими організаціями в краю з метою обміном думок та допомоги як інтелектуальної так і матеріальної; закладини власної домівки, бібліотеки, відвідування звичайних і наукових зустрічей та дискусій; організація академій, концертів, аматорських заходів, відчитів, провадження статистики студентів та ін.⁶⁸

Отже, у 20-30-х роках ХХ ст. українська громада Дрогобича розвивалися у загалом несприятливих суспільно-політичних умовах бездержавного існування. Незважаючи на це, українські національні громадські організації зуміли налагодити широку різнопланову діяльність. Звісно, що важливе підґрунтя для цього було закладене наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст., коли під час перебування у складі Австро-Угорської імперії були закладені міцні традиції самоорганізації, що перетворювали їх на свого роду «держави у державі». Попри шовіністичну політику Польщі щодо українців, більша частина документації товариств, приблизно 80%, велася українською мовою. Водночас зрозуміло, що польська поліція детально слідкувала за всіма українськими товариствами, оскільки вбачала у них небезпеку своєї державності і за будь-якої нагоди намагалася припинити діяльність товариств.

Бібліографічні посилання

- 1 Бойчук І. Товариство «Рідна школа» // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Т. 1. (далі – Дрогобиччина...) – Дрогобич, 1993. – С. 477-479.
- 2 Сковчиляс І. Товариство «Просвіта» // Дрогобиччина... – С. 215-232.
- 3 Гавришук С. «Українська захоронка» в Дрогобичі // Дрогобиччина... – С. 480-485.
- 4 Пастух Р. «Робітничка громада» імені Івана Франка // 900 років Дрогобичу... – С. 33-35; Його ж. Вулицями

- старого Дрогобича. – Львів, 1991. – 167 с.; Його ж. Історія Дрогобича. – Дрогобич, 1995. – 58 с.
- 5 Яцків О. З музичного минулого Дрогобича (за матеріалами часопису “Боян”) // 900 років Дрогобичу: історія і сучасність (далі – 900 років Дрогобичу...). – С. 82-84; Його ж. Священик, диригент, громадський діяч (до 100-річчя від дня народження Северина Сапруна) // ДКЗ. – Вип. 2. – Дрогобич, 1997. – С. 97-102.
- 6 Добрянський Б. Діяльність товариства “Рідна школа” і Дрогобицька українська приватна гімназія // 900 років Дрогобичу... – Дрогобич, 1991. – С. 38 – 39.
- 7 Сеньків М. Культурно-національне життя Дрогобича у міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник (далі – ДКЗ). – Вип. 16. – Дрогобич, 2012. – С. 338-344.
- 8 Бермес І. Концертне життя Дрогобиччини міжвоєнного двадцятиріччя // Drohobycz wielokulturowy. Багатокультурний Дрогобич // редакція Мечислав Домбровскі і Віра Меньок. – Варшава: Elipsa, 2005. – С. 241-250. (Спільне видання Полоністичного Центру і Лабораторії досліджень культури національних меншин Варшавського університету)
- 9 Дядюк М. Український жіночий рух у міжвоєнній Галичині: між гендерною ідентичністю та національною заангажованістю. Монографія. – Львів: Астролябія, 2011. – С. 106.
- 10 Там само. – Арк. 215.
- 11 Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 1 – Оп. 3. – Спр. 8975. – Арк. 1–35.
- 12 Шалага М. // Століття дрогобицької «Простіти» // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 21: Scriptamantent. Ювілейний збірник на пошану Богдана Якимовича / [гол. редколегії Микола Литвин, упоряд. Олександр Седляр, Наталя Кобрин]; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2012. – С. 283 – 393.
- 13 Там само.
- 14 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 53. – Спр. 10499. – Арк. 1.
- 15 Там само. – Арк. 83.
- 16 Там само. – Арк. 5.
- 17 Там само. – Арк. 18.
- 18 Там само. – Арк. 27.
- 19 Там само. – Арк. 28.
- 20 Там само. – Арк. 2.
- 21 Там само. – Арк. 3.
- 22 Там само. – Арк. 4.
- 23 Там само. – Арк. 100.
- 24 Там само.
- 25 Там само. – Арк. 101.
- 26 Там само. – Арк. 157.
- 27 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 406. – Арк. 1.
- 28 Там само. – Арк. 3.
- 29 Там само. – Арк. 19.
- 30 Там само. – Арк. 9.
- 31 Там само. – Арк. 11.
- 32 Там само.
- 33 Там само. – Арк. 12.
- 34 Там само.
- 35 Там само. – Арк. 5.
- 36 Гром Г. Читальна «Просвіта» в Нагуєвичах // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 19: “Просвіта” - обертг незалежності та соборності України / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відп. ред. Ярослав Ісаєвич, упоряд.: Феодосій Стеблій, Володимир Пашук. – Львів, 2010. – С. 300.
- 37 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 500. – Арк. 1.
- 38 Там само. – Арк. 27.
- 39 Там само. – Арк. 21.
- 40 Там само. – Арк. 33.
- 41 Там само. – Арк. 34.
- 42 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 503. – Арк. 1.
- 43 Там само. – Арк. 17.
- 44 Там само.
- 45 Там само. – Арк. 30.
- 46 Там само. – Арк. 32.
- 47 Гавришук С. “Українська Захоронка” / С. Гавришук / Дрогобиччина - земля Івана Франка. НТШ. Український архів. - Т. XXV. - [гол. ред. кол. Лука Луців]. - Нью-Йорк - Париж - Сидней - Торонто, 1973. - С. 480-484.
- 48 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 504. – Арк. 1.
- 49 Там само. – Арк. 2.
- 50 Там само. – Арк. 20.
- 51 Там само. – Арк. 17.
- 52 Там само. – Арк. 27.
- 53 Там само. – Арк. 30.
- 54 ДАЛО. – Ф. 1. Оп. 54. – Спр. 520. – Арк. 1.
- 55 Там само. – Арк. 5.
- 56 ДАЛО. – Ф. 1. Оп. 54. – Спр. 506. – Арк. 1.
- 57 ДАЛО. – Ф. 1. Оп. 54. – Спр. 520. – Арк. 3.
- 58 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 507. – Арк. 1.
- 59 Там само. – Арк. 3.
- 60 Там само. – Арк. 20.
- 61 Там само. – Арк. 20.
- 62 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 508. – Арк. 1.
- 63 Там само. – Арк. 3.
- 64 ДАЛО. – Ф. 1. – Оп. 54. – Спр. 515. – Арк. 1.
- 65 Там само. – Арк. 1.
- 66 Там само. – Арк. 2.
- 67 Там само.
- 68 Там само.

